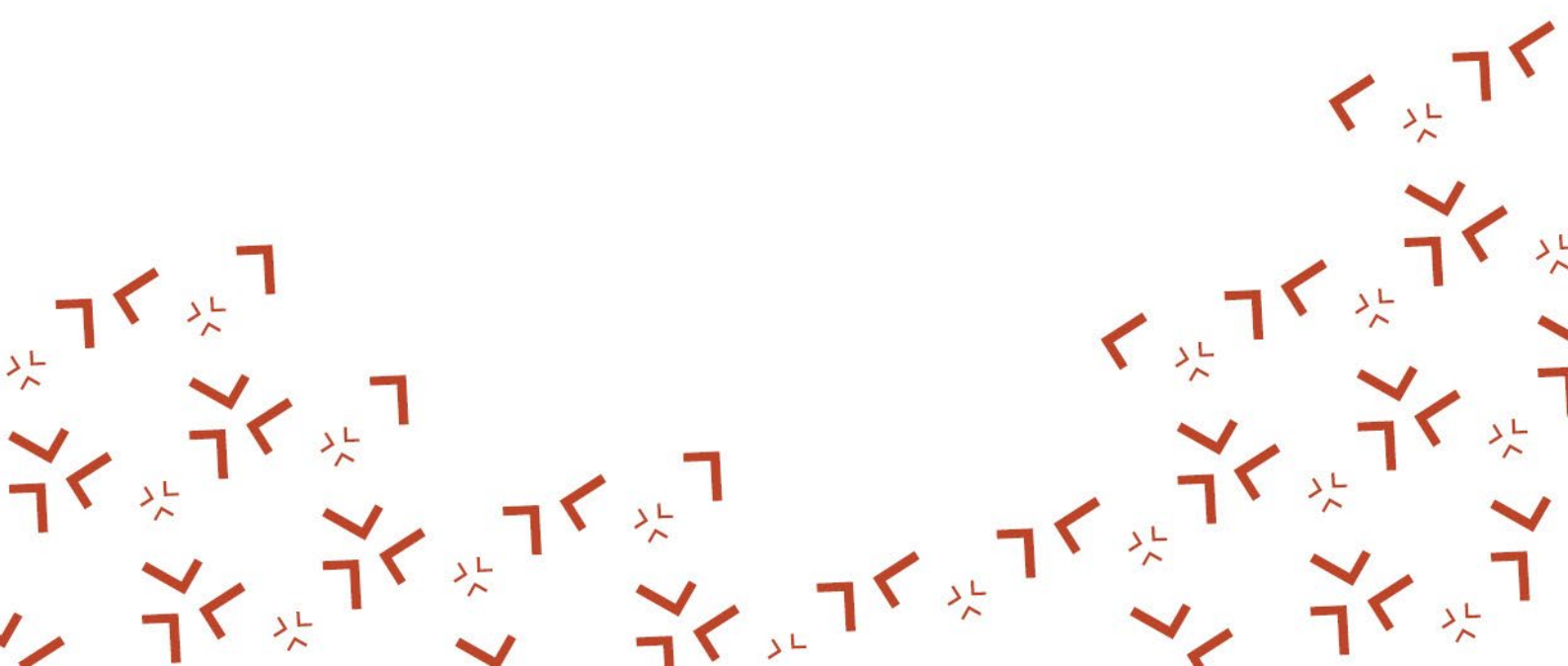

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Ahvensalmi, J. 2022. Parhaalle ystävälle vain parasta! Poromies. 91 (3), 22-23.

Nyljetyt korvat ennen kalттаusta.

PARHAALLE YSTÄVÄLLE VAIN PARASTA!

Teksti ja kuva **Jonna Ahvensalmi**

Kuluttajien kiinnostus elintarvikkeiden alkuperää ja ruoantuotannon läpinäkyvyyttä kohtaan koskee myös ihmisen parhaiden ystävien, koirien, ruoantuotantoa.

emmikkieläinten määrä on vuosien aikana kasvanut huomattavasti ja eläinten hyvinvointi on tärkeä teema. Myös lemmikkieläimille halutaan tarjota puhdasta, laadukasta ja kotimaista ruokaa.

Poro on raaka-aineena laadukas niin ihmisten lautasella kuin koiranruoka-teollisuuden näkökulmasta.

Taljat rahaksi -hankkeen työpaikoissa on yhteistyössä Saamelaisalueen koulutuskeskuksen Leena Aikion ja eläinlääkäri Mikaela Sauvalan kanssa tutustuttu menetelmiin, joilla myös porontaljat voitaisiin hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti, esimerkiksi juuri pururullien muodossa. Raaka-aineen käyttöä pururullissa rajoittaa sekä taljojen saatavuus että poronnanan ohut rakenne.

Kotimaisilta toimijoilta markkinoilla on perinteisiä nautapururullia ja viime vuosina yleistyneitä muun muassa hirven pururullia. Myös po-

ron nahasta valmistettuja tuotteita on ollut jo markkinoilla. Alalle kaivataan toimijaa tai toimijoita, jotka keskitysty järjestäisivät taljojen toimituksen teurastamoilta jatkojalostukseen.

Onnistuisiko pohjoisen ainutlaatuisen materiaalin hyödyntäminen, niin ettei se päättyisi jätteeksi?

Teurastuksen yhteydessä taljoista pyritään tekemään tasalaatuisia jatko-muokkausta ajatellen, mutta aina joukossa on taljoja, jotka eivät syystä tai toisesta sovellu esimerkiksi muokattavaksi koristetaljaksi. Nämä taljat, joissa on selvästi nähtävissä esimerkiksi elämän, hyönteisten tai nylkyhetken aikana syntyneitä vammoja tai jälkiä, voidaan hyödyntää koirien pururullissa. Karvanpoiston jälkeen nahasta leikataan halutun kokoisia palasia, jolloin epäkohdat nahassa eivät ole enää häiritseviä. Rehupuolella nahan voi käyttää myös massana.

SIVUTUOTTEIDEN LUOKITTELU

Ihmisten ja eläinten terveydelle aiheuttaman riskin vakavuuden mukaan sivutuotteen luokitellaan kolmeen eri luokkaan. Poroteurastuksessa muodostuu luokan 2 ja 3 olevia sivutuotteita. Tähän edellä kuvattuun sivutuotteiden luokittukseen perus-

tuen nylkemisen jälkeen talja siirtyy luokan 3 sivutuotteeksi.

Taljan asianmukaiseen säilytykseen tulee kiinnittää huomiota, mikäli talja halutaan säilyttää rehukelpoisena. Taljapino tulee merkitä jo teurastamolla selkeästi sivutuotteeksi kuuluvaksi, esimerkiksi 'luokka 3, ei ihmisravinnoksi!'. Sivutuotteiden mukana kulkevista asiakirjoista on käytävä ilmi tuotteiden alkuperä, määrä, määränpää sekä kuvaus sivutuotteesta. Sivutuotteiden tulee olla jäljitettävissä aina lähtöpisteestä päätepisteeseen saakka.

PURURULLIEN VALMISTUKSEEN KÄYTETTÄVÄT TILAT

Työvaiheissa tulee huomioida hyvä suojainten käyttö, toimitilojen hygieniä, riittävä ilmanvaihto sekä haittaeläintorjunta. Karvanpoistossa työkennellään herkästi pilaantuvien, mikrobeja sisältävien materiaalien sekä mahdollisesti työvaiheissa käytettävien kemiallisten aineiden kanssa.

Rehuhygienia-asetuksen mukaisesti, jos toimijalle muodostuu esimerkiksi oman teurastamon tai leikkaamon yhteydessä sivutuotteita ja ne halutaan myydä rehu raaka-aineeksi, on rekisteröidyttävä rehualan toimijaksi Ruokavirastoon.

Jos toimija haluaa laajentaa toimintaansa ja valmistaa itse rehua tai pururullia omissa tuotantotiloissaan, on hänen haettava rehualan laitoshyväksyntää Ruokavirastolta. Lisätietoja laitoshyväksynnästä löytyy muun muassa Ruokaviraston nettisivuilta.

HAASTEITA PURURULLIEN VALMISTUKSESSA

Pururullien valmistamisen haasteeksi on noussut karvanpoisto ja kuivumisen seurauksena tapahtuva nahan oheneminen. Tuotantoprosessin pituus vaihtelee riippuen siitä, käytetäänkö suolattua vai suolaamatonta taljaa, varastoitua vai tuoretta taljaa sekä karvanpoistoon käytettävistä menetelmistä. Suolaamalla varastoidun taljan vesitulavuutta on pienennetty, jonka vuoksi suola täytyy pestä ja liottaa mahdollisimman hyvin ennen karvanpoistoa. Talja tulee palauttaa mahdollisimman lähelle alkuperästä olomuotoaan, koska suolatusta taljasta karva ei pääse irtoamaan.

Nopeimmillaan karvanpoisto prosessin kesto on noin 10 minuuttia kuumalla vedellä, jonka jälkeen nahka on valmis jalostettavaksi lopputuotteeksi. Pelkkää kuumaa vettä käytettäessä haasteena on se, että kaikki karvat eivät irtoa, etenkin jos talja ei ole tuore.

Perinteisellä vedessä tai säkissä tapahtuvalla karvanpoistoon käytettävällä menetelmällä eli nivotuksella aikaa kuluu noin kolmesta vuorokaudesta jopa lähes kuukauteen. Tätä karvanpoistomenetelmää käytetään käsityöpuolella. Menetelmä irrottaa karvan, mutta nahka ei ole tämän jälkeen rehu-kelpoinen. Tuotteen itiölliset mikrobimäärät nousevat niin korkeiksi, ettei se ole turvallinen eläinten ravinnoksi.

Tämän lisäksi jotkin kypsennysmenetelmät kuivattavat ohuen nahan jopa teräväksi, joka voi vahingoittaa koirien ruuansulatuskanavaa. Tuotannossa tulee varmistaa, että tuotteet pysyvät koirille turvallisina. Yhdistelemällä eri eläinten nahkoja tai porosta saatavia raaka-aineita voidaan vahvistaa rakennetta sekä valmistaa koirien maittavia herkkuja. Lemmikkieläinten tuotteista on tulossa tarkempi ohjeistus syksyn aikana.

Taljat rahaksi -hanke

Toteuttaja Lapin ammattikorkeakoulu yhteistyössä Paliskuntain yhdistyksen kanssa

Rahoittaja Lapin ELY-keskus/
Maaseuturahasto

Toiminta-aika 1.5.2021 –
31.12.2022.

Kirjoittaja työskentelee projektityöntekijänä Lapin ammattikorkeakoulussa.

LAPIN AMK¹ Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Lapland University of Applied Sciences

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

